

NADER ONDERZOEK VLEERMUIZEN, GIERZWALUW, HUISMUS, MARTERACHTIGEN EN ALPENWATERSALAMANDER

Frederik Hendrikstraat 2a
Aalst, provincie Noord-Brabant

Uitgevoerd door:
RSK Netherlands
Burgemeester de Zeeuwstraat 2
2985 AB Ridderkerk
e-mail: info@rskgroup.nl

In opdracht van:
Rho Adviseurs
Torenallee 20
5617 BC Eindhoven

Rapportnummer:
518534.001(00)

Rapportagedatum:
14 november 2022

Status rapport:
Definitief

Foto omslag: RSK, 2022

RSK Netherlands is een zelfstandig onafhankelijk adviesbureau dat geen andere relatie heeft met de opdrachtgever dan opdrachtnemer – opdrachtgever. RSK Netherlands heeft geen (eigendoms)relatie met het plangebied. RSK verklaart hierbij dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd.

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. RSK Netherlands accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door RSK Netherlands uitgevoerde onderzoek. RSK Netherlands is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit de toepassing van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van RSK Netherlands; opdrachtgever vrijwaart RSK Netherlands voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

RSK Netherlands is sinds 2021 kandidaat voor het lidmaatschap bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het kandidaatschap is een voorbereiding op het lidmaatschap dat gebonden is aan een zekere kwaliteit van onderzoek en advisering. In de voorbereidingsperiode gebruikt de kandidaat de faciliteiten van het Netwerk Groene Bureaus om op het benodigde kwaliteitsniveau te komen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de diverse faciliteiten, waaronder de machtiging voor het gebruik van de ontheffingen van het NGB voor het uitvoeren van diverse ecologische veldonderzoeken. Zie voor meer informatie over het [kandidaatschap](#).

Als onderdeel van deze ontheffing valt de verplichting om voor het einde van het jaar alle waarnemingen vrij te geven aan de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF). De opdrachtgever/RSK mag natuurgegevens uit de NDFF slechts uitsluitend voor het betreffende project gebruiken. De gegevens mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. De natuurgegevens zijn daarom niet tot in detailniveau opgenomen in dit rapport.

Rapportstatus			Definitief	
	Naam	Functie	Handtekening	Datum
Opgesteld	Michiel Tangerman	Projectleider ecologie		14 november 2022
Gecontroleerd	Tom Verhoeve	Projectleider ecologie		14 november 2022
Vrijgegeven	Gertjan Loeffen	Senior projectleider		14 november 2022

Dit rapport mag niet worden gebruikt voor contractuele doeleinden of ingenieursdiensten tenzij de bovenstaande tabel juist en volledig is ingevuld en getekend door de projectmanager, technische- en kwaliteitsreviewer(s) en het rapport als DEFINITIEF is aangewezen.

© Dit rapport valt onder het auteursrecht van RSK Netherlands. Elke niet geautoriseerde reproductie of elk gebruik door iemand anders zonder nadrukkelijke toestemming van de opdrachtgever is strikt verboden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Doel en aanleiding	1
1.2	Wettelijk kader	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Plangebied beschrijving en geplande werkzaamheden	3
2.1	Plangebied beschrijving en huidig gebruik	3
2.2	Toekomstig gebruik/geplande werkzaamheden	4
3	Methode onderzoek	5
3.1	Toegepaste methode	5
3.1.2	Methode onderzoek vleermuizen	5
3.1.3	Methode onderzoek gierzwaluwen	6
3.1.3	Methode onderzoek huismus	6
3.1.4	Methode onderzoek marterachtigen	6
3.1.5	Methode onderzoek Alpenwatersalamander	7
3.2	Veldbezoeken	7
4	Resultaten en effectbeoordeling	9
4.1	Vleermuizen	9
4.1.1	Resultaten vleermuizen	9
4.1.2	Effectenbeoordeling vleermuizen	10
4.2	Gierzwaluwen	10
4.2.1	Resultaten gierzwaluwen	10
4.2.2	Effectenbeoordeling gierzwaluwen	10
4.3	Huisumus	10
4.3.1	Resultaten huismus	10
4.3.2	Effectenbeoordeling huismus	10
4.4	Marterachtigen	10
4.4.1	Resultaten kleine marterachtigen	10
4.1.2	Effectenbeoordeling kleine marterachtigen	10
4.1.3	Resultaten steenmarter	10
4.1.4	Effectbeoordeling steenmarter	12
4.5	Alpenwatersalamander	13
4.5.1	Resultaten Alpenwatersalamander	13
4.5.2	Effectbeoordeling Alpenwatersalamander	13
4.6	Overige waarnemingen	14
4.6.1	Resultaten overige waarnemingen	14
4.6.2	Effectenbeoordeling overige waarnemingen	14
5	Conclusies en aanbevelingen	15
5.1	Conclusie	15
5.2	Aanbevelingen	16
6	Bronnen	17

Bijlage	18
Bijlage 1: Resultaten veldbezoeken vleermuizen	18
Bijlage 2: Resultaten veldbezoeken huismus	19
Bijlage 3: Resultaten steenmarter	20
Bijlage 4: Resultaten overige waarnemingen wildcamera	24

1 Inleiding

1.1 Doel en aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs heeft RSK Netherlands (hierna RSK) een nader onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw, huismus, marterachtigen en Alpenwatersalamander uitgevoerd ter plaatse van de Frederik Hendrikstraat 2a te Aalst in de gemeente Waalre, provincie Noord-Brabant.

Aanleiding voor het nader onderzoek zijn de plannen om het huidige pand te slopen, het realiseren van nieuwbouw en de uitgevoerde Quicksan flora en fauna (Econsultancy, kenmerk 18192.003 van 25 maart 2022). In de Quicksan is vastgesteld dat:

- Het plangebied mogelijkheden biedt voor verschillende soorten vleermuizen, te weten: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, baardvleermuis, watervleermuis en vale vleermuis;
 - Het pand heeft diverse openingen, zoals onder dakpannen, tussen daklijsten en gaten en kieren in de betimmering welke geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten, te weten: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger;
 - Daarnaast bevatten de bomen in en nabij het plangebied meerdere holen welke geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten, te weten: ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, watervleermuis en vale vleermuis;
 - De laanbomen die langs de Frederik Hendrikstraat staan kunnen dienen als begeleidend groen ten behoeve van een (essentiële) vliegroute voor vleermuizen;
- De aanwezige begroeiing, rommelhoekjes en openingen in het pand mogelijkheden bieden als vaste rust- of voortplantingsplaatsen voor marterachtigen te weten: bunzing, hermelijn, wezel en de steenmarter;
- Het plangebied mogelijkheden biedt voor nestlocaties van gierzwaluwen en huismussen. De openingen in en onder het dak(rand) vormen geschikt habitat voor gierzwaluwen en huismussen om zich te nestelen;
- Een poel in de tuin aanwezig is welke kan dienen als zomerbiotoop en voortplantingswater voor de Alpenwatersalamander.

Het doel van het nader onderzoek is het bepalen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten binnen of rondom het plangebied aanwezig zijn en welke functies het plangebied heeft voor deze soorten. Tevens is getoetst of er sprake is van een overtreding, door de geplande werkzaamheden (sloop en nieuwbouw) van één of meer van de verbodsbepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht (Overheid.nl, n.d.). De Wnb heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en het duurzaam gebruik van de bestanddelen ervan. De Wnb beschermt in principe alle in het wild voorkomende dier- en plantensoorten, waarbij de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van soorten bepalend is. Daarbij regelt de Wnb ook de bescherming van Natura 2000-gebieden en houtopstanden. Alles dat mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor de beschermde gebieden of flora en fauna is in principe verboden. In het kader van dit nader onderzoek zijn §3.1 artikel 3.1 tot en met 3.4 (Vogelrichtlijn), §3.2 artikel 3.5 tot en met 3.9 (Habitatrichtlijn), §3.3 artikel 3.10 en 3.11 (Beschermingsregime andere soorten) en §1.3 artikel 1.10 tot en met 1.13c (Algemene bepalingen) van toepassing.

Vogelrichtlijn

Gierzwaluwen en huismussen vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb, art 3.1) en zijn daarmee op Europees niveau strikt beschermt. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die (vaste-)nesten en/of functionele leefomgeving van de soort aantast, leidt dit altijd tot een ontheffingsaanvraag. Deze wordt alleen verleend na een toetsing en na het overwegen van bepaalde criteria, zijnde: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Desalniettemin zijn dergelijke overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen middels mitigerende maatregelen (verwerkt in een compensatieplan) om nadelige invloeden te minimaliseren.

Habitatrichtlijn

Vleermuizen vallen onder de Habitatrichtlijn (*Wnb, art. 3.5*) en zijn daarmee op Europees niveau strikt beschermd. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van de soort aantasten, leidt dit altijd tot een ontheffingsaanvraag. Deze wordt alleen verleend na een toetsing en na het overwegen van bepaalde criteria, zijnde: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Desalniettemin zijn dergelijke overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen middels mitigerende maatregelen (verwerkt in een compensatieplan) om nadelige invloeden te minimaliseren.

Andere soorten

Steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel en Alpenwatersalamander vallen onder het beschermingsregime andere soorten (*Wnb, art. 3.10*) en zijn daarmee op nationaal niveau strikt beschermd. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van de soort aantasten, is een ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk tenzij de soort vrijgesteld is door de provincie. Deze ontheffing wordt alleen verleend na een toetsing en na het overwegen van bepaalde criteria, in aanvulling aan de hierboven genoemde, zijnde:

- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het daarop volgende gebruik van het gebied;
- voorkoming van schade of overlast;
- beperking van de populatieomvang in verband met veelvuldig veroorzaakte schade of met overpopulatie van het gebied;
- voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- bestendig beheer of onderhoud in/aan de landbouw, bosbouw, vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen, bermen, landschappelijke kwaliteiten van het gebied;
- in het kader van natuurbeheer;
- of in het algemeen belang.

Desalniettemin zijn dergelijke overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen middels mitigerende maatregelen (verwerkt in een compensatieplan) om nadelige invloeden te minimaliseren.

Algemene bepalingen

De algemene zorgplicht (*Wnb, art 1.11*) is altijd van toepassing. Dit houdt in dat handelingen die nadelige gevolgen kunnen veroorzaken op alle in het wild levende dieren en planten, hun directe leefomgeving, alsmede Natura 2000-gebieden en overige bijzondere natuurgebieden, zoveel als redelijkerwijs mogelijk moeten worden voorkomen. Indien dat niet mogelijk is, moeten noodzakelijke maatregelen worden getroffen om het wel te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het plangebied waarin het nader onderzoek is uitgevoerd beschreven en worden de geplande werkzaamheden dan wel de toekomstige plannen nader toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de gebruikte methodiek en veldbezoekmomenten uitgelicht. In hoofdstuk 4 worden de verkregen resultaten weergegeven en daaropvolgend de effectenbeoordeling, waarna in hoofdstuk 5 de conclusies en adviezen worden toegelicht. In hoofdstuk 6 zijn de geraadpleegde bronnen vermeld.

2 Plangebied beschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Plangebied beschrijving en huidig gebruik

Het plangebied is gelegen ten oosten van de kern van Aalst, provincie Noord-Brabant (Figuur 1), heeft een totaal oppervlak van circa 2.600 m² en betreft het kadastrale perceel “Aalst Noord-Brabant C 1242” (Kadasterdata, n.d.).

Het plangebied is globaal ingericht als woonboerderij (gebouwd in 1938) met tuin en omliggende (braakliggend) land. Het woonhuis, momenteel bewoond als antikraak, beslaat ongeveer 285 m² van het plangebied. De oostelijke helft van het pand was gedurende het onderzoek leegstaand en onbewoond. Het pand heeft naast een begane grond, een bovenverdieping met aan beide zijden een schuin aflopend dak tot op de bovenzijde van de benedenverdieping met ramen die middels dakkapellen uitsteken. Over het dak zijn tussen de dakpannen en bij de dakkapellen meerdere openingen aanwezig. Aan de oostkant is de rand van het dak door het ontbreken van een houten plaat volledig begaanbaar en geeft zodoende toegang tot de binnenkant van het dak. Aan dezelfde kant liggen direct naast het pand stapels van dakpannen. Daarnaast staat op een houten pallet een stapel stenen met in het midden losgetrokken isolatiemateriaal. Aan de noordzijde van het pand is de tuin (circa 250 m²) gelegen waarin een poel, omrand met struiken (cultivars), is gelegen. De tuin wordt omrand door een dichte strook van struiken en bomen bestaande uit onder andere hult, rododendron, kornoelje, bramen, coniferen (spec.), berk en spar (spec.). Achter de tuin is een open veld gelegen waar gedurende het onderzoek aan de westzijde ratelpopulier op kwam die in het najaar door de beheerder zijn afgemaaid. Ten westen van het pand bevindt zich dichte begroeiing met onder andere bramen en klimop. Het zuiden van het plangebied dient als oprit voor het pand en is grotendeels met stenen betegeld. Daarnaast bevat dit gedeelte voornamelijk gras met aan de border enkele struiken en bomen bestaande uit berken, spar (spec.) en een oude hazelaar. Het hele plangebied wordt omringd door struiken en bomen, bestaande uit onder andere berken, beuken, eiken en sparren (spec.). In meerdere bomen zijn (specht)gaten aanwezig. De bodem van het plangebied bestaat voornamelijk uit zand (RVO, n.d.).

Het plangebied is gelegen in de woonwijk “Ekenrooi” en wordt zodoende omringd door stedelijk gebied. Direct ten zuiden van het plangebied is een open grasveld aanwezig dat omringd wordt door o.a. berken, beuken en eiken. Direct ten noorden van het plangebied is een sporthal en aangrenzend een kerk met parkeerplein aanwezig. De rest van de directe omgeving bestaat uit woonhuizen met bijbehorende straten. Circa 200 meter ten westen van het plangebied is een groene strook gelegen waar de Tongelreep doorheen loopt. De groenstrook dient verder als verbinding tussen de groene velden ten noorden en ten zuiden van Aalst.

Figuur 1 Weergave van het plangebied (rood omrand) aan de Frederik Hendrikstraat 2a te Aalst (bron achtergrond: [PDOK](#), 2022).

2.2 Toekomstig gebruik/geplande werkzaamheden

De initiatiefnemer is voornemens het huidige pand te slopen en het plangebied te herinrichten tot 26 appartementen met aan de noordzijde 26 parkeerplaatsen. De noord- en zuidvleugel worden drie bouwlagen hoog en de oostvleugel wordt twee bouwlagen hoog. Het groen binnen het plangebied zal hierbij grotendeels verloren gaan.

Figuur 2. Weergave van de toekomstige situatie binnen het plangebied (Bron: BAM Advies en Engineering)

3 Methode onderzoek

3.1 Toegepaste methode

De soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen, gierzwaluw, huismus, kleine marterachtigen, steenmarter en Alpenwatersalamander zijn uitgevoerd conform geldige kennisdocumenten van BIJ12, soortgerichte protocollen vanuit de NGB en/of andere beschikbare bronnen. Deze worden per soortgroep nader toegelicht in de volgende paragrafen. De kennisdocumenten zijn opgesteld door diverse ecologische en juridische deskundigen; onderzoeken die volgens deze documenten zijn uitgevoerd kunnen volstaan bij een ontheffingsaanvraag.

Voorafgaand aan de veldbezoeken is de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd voor een actueel overzicht van de directe omgeving. Uit deze database zijn de waarnemingen van vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen, kleine marterachtigen, steenmarter en Alpenwatersalamander gebruikt van de afgelopen vijf jaar binnen een straal van vijf kilometer rondom het plangebied. Verder is de handelwijze van het uitgevoerde onderzoek uitgelegd.

3.1.2 Methode onderzoek vleermuizen

De soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Zoogdiervereniging. In dit protocol wordt per vleermuissoort beschreven in welke tijd van het jaar en onder welke omstandigheden het onderzoek plaats moet vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillende manieren waarop vleermuizen hun leefgebied gebruiken. Het vleermuisonderzoek dient verspreid en met tussenpozen over het gehele actieve (jaar)seizoen te worden uitgevoerd. Een overzicht van de (optimale) onderzoeksperioden met betrekking tot mogelijke functies voor vleermuizen en uitleg van termen uit het vleermuisprotocol 2021 is in box 1 uiteengezet. Verder zijn beschikbare kennisdocumenten van BIJ12 (versies 1.0, 2017a; 2017b) geraadpleegd.

Box 1: Overzicht van de (optimale) onderzoeksperioden met betrekking tot mogelijke functies en uitleg termen uit het vleermuisprotocol 2021.

Zomer- en kraamverblijven (periode 15 mei tot 15 augustus)

Verblijfplaats: Een object (gebouw, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters, met enige regelmaat).

Zomerverblijfplaats: Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.

Kraamverblijfplaats: Een verblijfplaats van een kraamgroep van vrouwtjes met nakomelingen.

Paar- en winterverblijven (periode 15 augustus tot 1 oktober)

Paar(verblijf)plaats: Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar tenminste een baltsend of zwermend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren. Welk gedrag wordt waargenomen, is afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag en/of baltsroepen. Zwermen bij het invliegen komt bij meerdere verblijfsfuncties voor.

Vlieg/migratieroutes en foerageergebied (periode 1 april tot 1 oktober)

Vliegroute: Een vaste route, zoals langs een bomenlaan, van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied of tussen verblijfplaatsen en visa versa.

Migratieroute: Een vaste route van zomerleefgebied naar winterverblijfplaats of winterleefgebied en visa versa.

Foerageergebied: Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.

Naar verwachting kan het plangebied een functie invullen voor zomer-, kraam-, paar- en (mild)winterverblijfplaatsen. Daarnaast wordt verwacht dat de laanbomen langs de Frederik Hendrikstraat als begeleiding voor een vliegroute kunnen fungeren. De soorten die er verwacht werden zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, baardvleermuis en vale vleermuis. Het nader onderzoek naar de aanwezigheid van de genoemde vleermuizen bestond uit zes veldonderzoeken, waarvan vier voor zomer- en kraamverblijfplaatsen (twee keer avond en twee keer ochtend) en twee keer voor paarverblijfplaatsen (rond middernacht) gedurende de periode 1 juni t/m 15 september 2022.

De actuele aanwezigheid van en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van detectieapparatuur (Pettersson M500). Met deze apparatuur worden ultrasone geluiden hoorbaar gemaakt en kunnen deze digitaal worden vastgelegd. Hierdoor zijn analyses van de vleermuisgeluiden mogelijk met behulp van analysesoftware, zoals BatExplorer, wat gebruikt is als analysesoftware in dit onderzoek. Tevens is gebruik gemaakt van LED-zaklampen alsmede een warmtebeeldcamera (Lahoux Spotter Pro V) om bijvoorbeeld zwerm- en vlieggedrag te observeren.

3.1.3 Methode onderzoek gierzwaluwen

De soortgerichte inventarisatie naar gierzwaluwen is uitgevoerd conform het soortinventarisatieprotocol van de gierzwaluw van het NGB (Netwerk Groene Bureaus, 2017) en BIJ12 kennisdocument (versie 1.0, 2017c). Het onderzoek naar gierzwaluwen is uitgevoerd tijdens het broedseizoen voor deze soort en tijdens gunstigste weersomstandigheden. De veldbezoeken vonden plaats vanaf 2 uur voor zonsondergang tot en met zonsondergang, of tot de laatste gierzwaluw was ingevlogen. Tijdens de inventarisatierondes is bij het plangebied gelet op langs de gevel gierende en in-/uitvliegende gierzwaluwen. De aanwezigheid van (broedende) gierzwaluwen kan zodoende worden aangetoond of uitgesloten als de gedragingen (niet) worden geconstateerd.

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen kan voldoende worden bewezen als er tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode 1 juni t/m 15 juli, met tenminste tien dagen tussen de veldbezoeken en minstens één bezoek in de periode 20 juni t/m 7 juli, geen aanwezigheid van broedende gierzwaluwen kan worden aangetoond.

3.1.3 Methode onderzoek huismus

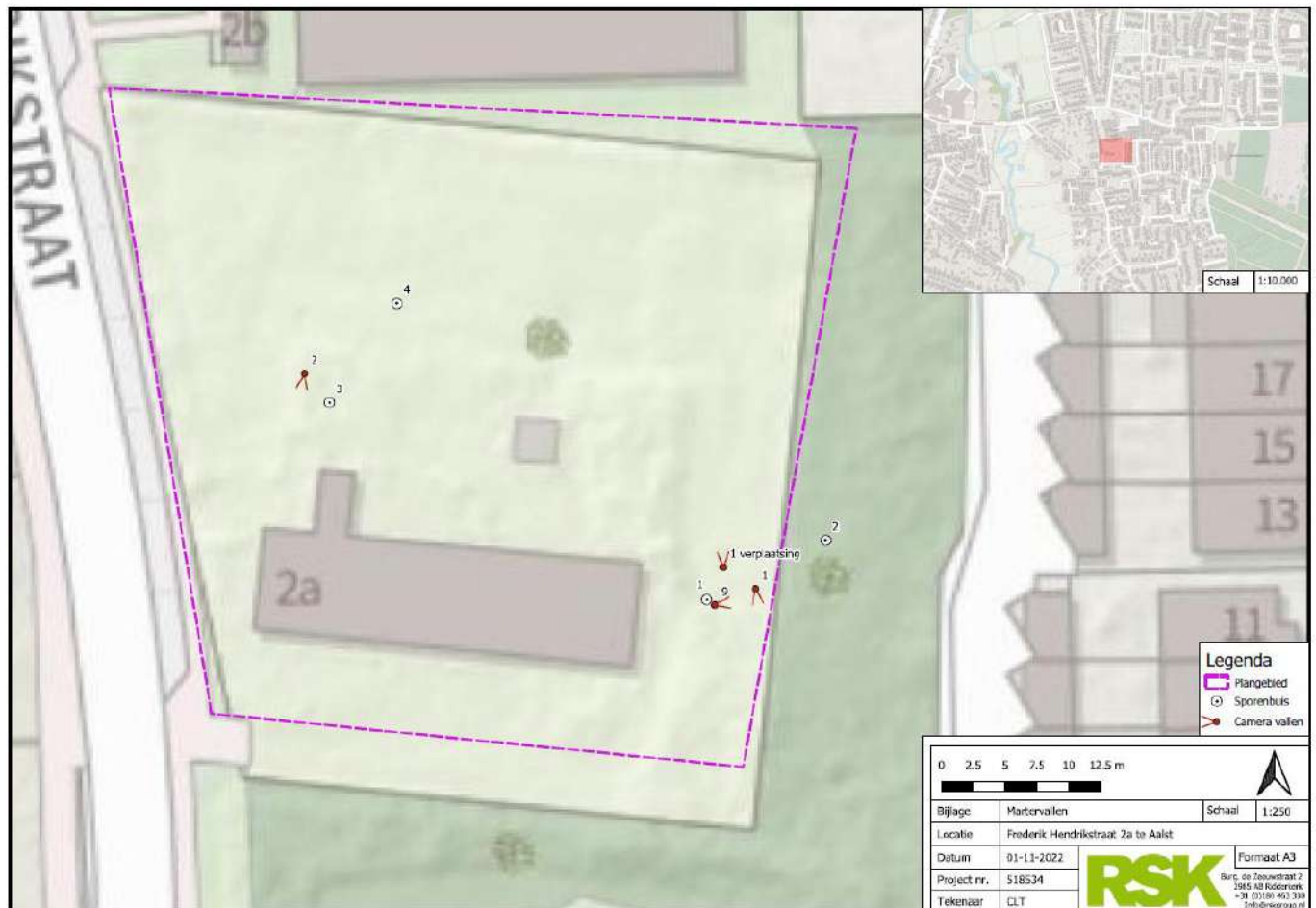
De soortgerichte inventarisatie naar huismussen is uitgevoerd conform het kennisdocument voor de huismus van BIJ12 (versie 1.0, 2017d). Het nader onderzoek naar de aanwezigheid van huismussen is uitgevoerd tijdens het broedseizoen voor deze soort en tijdens gunstige weersomstandigheden. De veldbezoeken duurden vanwege de overzichtelijkheid en grootte van het plangebied een uur en vonden bij voorkeur plaats in de ochtend, om de trefkans te verhogen. Tijdens de inventarisatierondes is bij het plangebied gelet op broedende, baltsende (zingende) en/of actieve huismussen die nestindicerend gedrag vertonen. De aanwezigheid van huismussen en een nest van een huismus kan op dusdanige manier worden aangetoond of uitgesloten als de gedragingen (niet) worden geconstateerd.

De afwezigheid van broedende huismussen kan voldoende worden bewezen als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april t/m 15 mei (met ten minste tien dagen tussen beide veldbezoeken) geen aanwezigheid van broedende huismussen kan worden aangetoond.

3.1.4 Methode onderzoek marterachtigen

Er is een soortgerichte inventarisatie naar de marterachtigen uitgevoerd met als doel het vaststellen van de aanwezigheid van kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en de steenmarter en de functie(s) van het plangebied voor deze soorten. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de handreiking kleine marters van provincie Noord-Brabant en de Zoogdiervereniging (2017).

De optimale onderzoeksperiode voor marterachtigen is tijdens de voortplantingsperiode (globaal vanaf maart tot juli). Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden tijdens de optimale periode, waarbij gedurende zes weken wildcamera's en sporenbuizen zijn geplaatst in het plangebied (Figuur 3). Tijdens deze periode zijn twee wildcamera's (Browning Recon Force Elite HP4) geïnstalleerd aan weerszijde van het pand, gericht op een stempelkussen, binnen het plangebied. De wildcamera's zijn richting de stapel stenen aan de oostzijde en langs de coniferen aan de westzijde geplaatst, omdat hier een verblijfplaats en/of looproute van de steenmarter werd verwacht. De sporenbuizen bestaan uit witte planken met in het midden een stempelkussen, doorweekt met parafine olie en houtskool poeder, in een PVC-buis met in de onderzijde van de buis visolie als lokaas. De wildcamera's en stempelkussens zijn elke twee weken gecontroleerd. Na vier weken is de wildcamera aan de oostzijde (nr. 1) verplaatst om vanaf de stenen stapel naar het zuiden te kijken en is aan dezelfde stenen stapel een extra wildcamera (Browning Recon Force Elite HP5) geplaatst, op het noorden gericht om ook die potentiële route te bekijken. Op deze manier is een zo duidelijk mogelijk overzicht van het gebruik van het plangebied door de steenmarter in beeld gebracht.

Figuur 3. Plaatsing van de wildcamera's en sporenbuizen binnen het plangebied.

3.1.5 Methode onderzoek Alpenwatersalamander

De soortgerichte inventarisatie naar Alpenwatersalamander is uitgevoerd conform het soortgerichte protocol vanuit de NGB (Netwerk Groene Bureaus, 2017) en RAVON (RAVON, n.d.). Het nader onderzoek naar de aanwezigheid van Alpenwatersalamander heeft plaatsgevonden door middel van twee gerichte veldbezoeken in de periode tussen 1 maart en 31 augustus. Tijdens deze inventarisaties is gekeken naar de eventuele aanwezigheid van de desbetreffende soort in de poel middels het gebruik van een schepnet. Gedurende het scheppen is veelal gelet op de aanwezigheid van individuen en tekenen van voortplanting (in de begroeiing afgezette eieren en/of aanwezigheid van larven/sub-adulten). Tot slot zijn binnen het plangebied aanwezige potentiële schuilplaatsen gecontroleerd om een inschatting te kunnen maken van de zomerbiotoop. Dit is gedaan door losliggend materiaal, zoals stenen en boomstammen, om te draaien en te controleren op aanwezigheid van de soort.

3.2 Veldbezoeken

Een overzicht van alle veldonderzoeken, die gedaan zijn door RSK-ecologen en veldwerkers, is weergegeven in tabel 1 (volgende bladzijde). Een samenvatting van de bevindingen wordt weergegeven in hoofdstuk 4.

Tabel 1. Overzicht velbezoeken met activiteit, tijdsduur en weersomstandigheden. Alle bezoeken hebben in 2022 plaatsgevonden. Waar geen zonsondergang/ -opkomst of andere weersomstandigheden genoteerd is hebben de bezoeken onafhankelijk daarvan plaatsgevonden.

Datum	Activiteit	Aantal personen	Zon op/onder	Temp (°C)	Bewolking	Windkracht en -richting
29-04-22	Huismus 1 – 11:38 – 12:43	1	-	11.0	8/8	N, 2 Bft
11-05-22	Huismus 2 – 08:25 – 09:33	1	-	17.0	0/8	ZW, 3 Bft
11-05-22	Alpenwatersalamander 1	1	-	-	-	-
25-05-22	Alpenwatersalamander 2	1	-	-	-	-
11-05-22	Marters camera's en sporenbuizen plaatsen	1	-	-	-	-
25-05-22	Marters camera's en sporenbuizen controleren	1	-	-	-	-
09-06-22	Marters camera's en sporenbuizen controleren	1	-	-	-	-
24-06-22	Marters camera's en sporenbuizen opruimen	1	-	-	-	-
01-06-22	Gierzwaluw 1 – 19:36 – 21:36	1	21:45	16.0	1/8	W, 3 Bft
13-06-22	Gierzwaluw 2 – 19:55 – 21:55	1	21:55	17.0	1/8	NW, 3 Bft
24-06-22	Gierzwaluw 3 – 19:50 – 21:55	1	21:59	19.0	7/8	ZW, 2 Bft
01-06-22	Vleermuizen zomer avond 1 – 21:36 – 00:15	4	21:45	14.0	1/8	W, 2 Bft
24-06-22	Vleermuizen zomer avond 2 – 21:56 – 00:30	4	21:59	18.0	1/8	ZO, 2 Bft
25-06-22	Vleermuizen zomer ochtend 1 – 02:17 – 05:25	4	05:23	17.0	0/8	Z, 3 Bft
15-07-22	Vleermuizen zomer ochtend 2 – 02:31 – 05:42	4	05:39	11.0	0/8	W, 2 Bft
17-08-22	Vleermuizen paar 1 – 22:56 – 01:00	3	-	18.0	8/8	ZW, 2 Bft
07-09-22	Vleermuizen paar 2 – 22:00 – 00:00	3	-	16.0	4/8	O, 1 Bft

Op basis van de bovenstaande tabel kan worden gesteld dat de nader onderzoeken naar de onderzochte soortgroepen geheel conform de geldende protocollen is uitgevoerd.

4 Resultaten en effectbeoordeling

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Resultaten vleermuizen

Binnen het plangebied zijn geen verblijfsfuncties van vleermuizen vastgesteld. Wel zijn de gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en myoten (spec.) nabij het plangebied waargenomen (Bijlage 1).

Gedurende de avondbezoeken was de meeste activiteit aan het begin van de ronde, waarna het tegen het eind rustiger werd. Alle observaties van vleermuizen in en nabij het plangebied zijn van foeragerende of overvliegende individuen geweest. Hoewel de myoten (spec.) in het veld niet te determineren waren, zijn sommige van deze opnames na analyse aan te wijzen als watervleermuizen. Sommige myoten (spec.) waren, vanwege de kwaliteit van de opnames, na analyse niet met zekerheid te determineren. Bij deze waarnemingen gaat het, gezien de pulsform, behaalde frequenties, energieverdeling van de puls en pulsafstand van de roepen, hoogstwaarschijnlijk om de watervleermuis.

Binnen het plangebied werd vooral aan de oostkant gefoerageerd. Dit werd echter meestal gedaan door één tot twee vleermuizen tegelijk. De overvliegende vleermuizen kwamen veelal vanuit de woonwijk ten westen en/of noorden van het plangebied en vlogen richting respectievelijk het zuiden en westen. Hierbij werd er regelmatig langs de laanbomen van de Frederik Hendrikstraat gevlogen, hoewel dit niet consistent of in groten getale was. Daarnaast werden regelmatig één of meerdere overvliegende laatvliegers waargenomen die vanuit het westen over het plangebied vlogen. Hierbij werd geen gebruik gemaakt van een zichtbare vliegroute. Tijdens het tweede avondbezoek is een gewone dwergvleermuis samen met een jong waargenomen, wat suggereert dat er een kraamverblijfplaats in de buurt van het plangebied aanwezig is.

In de omgeving van het plangebied zijn sporadische waarnemingen van overvliegende of foeragerende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis). De waarnemingen van vleermuizen uit de NDFF vanaf het plangebied tot vijf kilometer daarbuiten komen incidenteel voor met als meest recente waarneming dit jaar. Het betreft de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis.

Verblijfplaatsen

Er zijn geen in- of uitvliegende, baltsende of zwermende vleermuizen waargenomen binnen het plangebied tijdens de veldbezoeken. Zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen zijn binnen het plangebied uitgesloten. Wel was het opvallend dat de meeste activiteit bij het plangebied in de avonddondes in het eerste uur was. Dit suggereert dat er verblijfplaatsen van vleermuizen in de nabije buurt van het plangebied aanwezig zijn.

Daarnaast zijn er geen groepen (kolonies) hiervan aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Wel is tijdens één van de zomer bezoeken een gewone dwergvleermuis samen met jong vliegend over het pand waargenomen, wat kan duiden op de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats in de buurt van het plangebied. Vooralsnog zijn kraamverblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied uitgesloten.

Alle zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen kunnen dienst doen als winterverblijfplaats. Gezien de afwezigheid van zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen binnen het plangebied is het niet waarschijnlijk dat winterverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Winterverblijfplaatsen zijn dus uitgesloten binnen het plangebied.

Vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken is een vliegroute langs de bomen van de Frederik Hendrikstraat aangetroffen. Echter, door de lage aantallen overvliegende vleermuizen langs deze vliegroute en vanwege de aanwezige uitwijkmogelijkheden (omliggende straten en tuinen die nauw met elkaar in verbinding staan) in de omgeving, wordt deze niet als essentieel beschouwd. Daarnaast zijn meerdere overvliegende laatvliegers bij/in het plangebied aangetroffen. Aangezien hierbij geen lijnvormige structuren werden aangehouden, kan hier niet gesproken worden over een zichtbare vliegroute.

Foerageergebied

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele foeragerende vleermuizen waargenomen binnen het plangebied en in de directe omgeving. Vleermuizen foerageerden voornamelijk aan de oostkant van het plangebied, waar het veld het dichtst begroeid is. Het ging hierbij meestal om slechts één of twee vleermuizen. Daarnaast zijn er meerdere (meer geschikte) foerageergebieden in de nabije omgeving (zoals de westelijk gelegen groenstrook) aanwezig. Zodoende wordt het binnen het plangebied aanwezige foerageergebied als niet essentieel beschouwd.

4.1.2 Effectenbeoordeling vleermuizen

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen dan wel essentiële foerageergebieden of vliegroutes aanwezig. Er zijn binnen en direct buiten het plangebied wel overvliegende en/of foeragerende vleermuizen waargenomen. In de omgeving zijn er voldoende alternatieve foerageer- en uitwijkmogelijkheden. Er worden geen verbodsbepalingen overtreden uit de Wet natuurbescherming. Wel wordt aanbevolen rekening te houden met vleermuizen in de directe omgeving tijdens de werkzaamheden (zie hoofdstuk 5.2 Aanbevelingen).

4.2 Gierzwaluwen

4.2.1 Resultaten gierzwaluwen

Binnen het plangebied zijn geen nestlocaties van de gierzwaluwen vastgesteld. Wel zijn tijdens de bezoeken enkele hoog overvliegende roepende gierzwaluwen waargenomen. Echter bleven deze niet binnen of nabij het plangebied en deze waarnemingen behoren hoogstwaarschijnlijk tot nestlocaties buiten het plangebied, hoewel niet bekend is waar deze zich bevinden. Het plangebied vult dusdanig geen functie in voor gierzwaluwen.

4.2.2 Effectenbeoordeling gierzwaluwen

Binnen het plangebied zijn geen nesten van gierzwaluwen aanwezig. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het essentieel leefgebied voor deze soort. Negatieve effecten op de gierzwaluw, als gevolg van de geplande werkzaamheden, worden daardoor uitgesloten en het aanvragen van een ontheffing op de Wnb wordt niet noodzakelijk geacht.

4.3 Huismus

4.3.1 Resultaten huismus

Binnen het plangebied zijn geen nestlocaties of territoria van huismussen vastgesteld. Wel zijn tijdens de bezoeken enkele nesten en territoria van huismussen in de omgeving vastgesteld (Bijlage 2). Hoewel in de nabijheid van het plangebied dus wel huismussen aanwezig waren, zijn deze niet binnen het plangebied waargenomen. Het plangebied vult dusdanig geen functie in voor huismussen.

4.3.2 Effectenbeoordeling huismus

Binnen het plangebied zijn geen nesten of territoria van huismussen aanwezig. Het plangebied maakt geen deel uit van een essentieel leefgebied van de soort. Negatieve effecten op de huismus, als gevolg van de geplande werkzaamheden, worden dusdanig uitgesloten en het aanvragen van een ontheffing op de Wnb wordt niet noodzakelijk geacht.

4.4 Marterachtigen

4.4.1 Resultaten kleine marterachtigen

Binnen het plangebied zijn geen sporen van kleine marterachtigen op de stempelkussens waargenomen. Daarnaast zijn ook geen kleine marterachtigen met cameravallen vastgelegd. Concluderend kan vastgesteld worden dat het plangebied de functie als vaste rust- of verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen niet invult.

4.1.2 Effectenbeoordeling kleine marterachtigen

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van kleine marterachtigen aanwezig. Het plangebied maakt geen deel uit van een essentieel leefgebied van deze soortgroep. Negatieve effecten op bunzing, hermelijn en/of wezel, als gevolg van de geplande werkzaamheden, worden uitgesloten en het aanvragen van een ontheffing op de Wnb wordt niet noodzakelijk geacht.

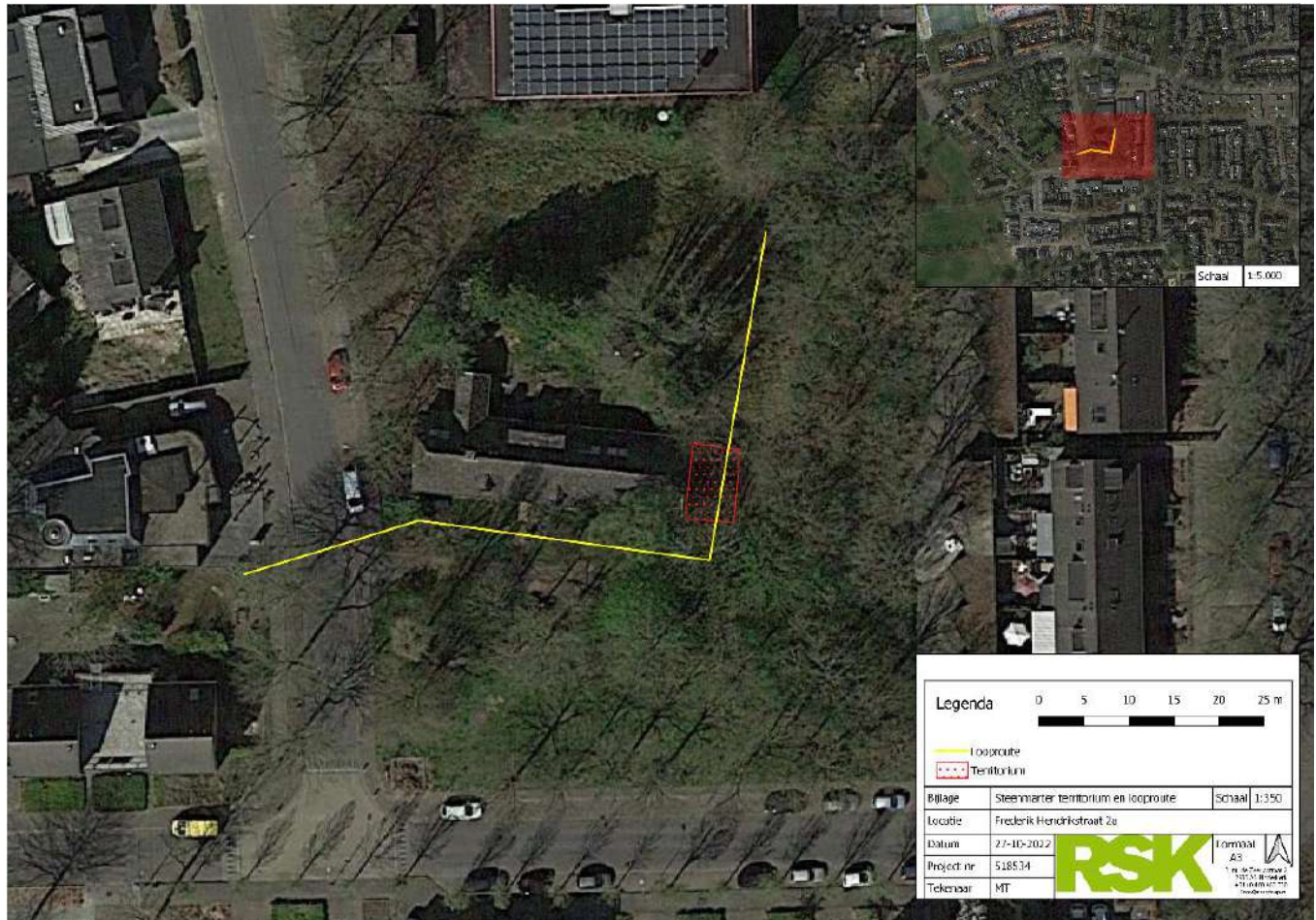
4.1.3 Resultaten steenmarter

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter vastgesteld. Wel is de steenmarter tijdens het nader onderzoek meerdere keren op verschillende momenten in de avond en nacht vastgelegd op de wildcamera's (Figuur 4; Bijlage 3). De eerste waarnemingen waren op de dag van setup 11 mei 2022 rond 22:45 uur.

Figuur 4. Binnen het plangebied waargenomen steenmarter.

Gedurende de verdere onderzoeksperiode zijn er continu opnames van een steenmarter (waarschijnlijk hetzelfde individu) bij de stapel stenen met isolatiemateriaal aan de oostkant van het pand. Tijdens veel van de opnames is waar te nemen dat de steenmarter markeringen achterlaat op het isolatiemateriaal. Uit de camerabeelden die gericht zijn op het zuiden is te zien dat de steenmarter elke nacht meerdere malen langs komt en om het pand richting het westen uit beeld verdwijnt. Ook is tijdens een van de vleermuisrondes een steenmarter aan de overkant van de Frederik Hendrikstraat waargenomen. Vanwege het voorgaande, kan geconstateerd worden dat de stapel met stenen en isolatiemateriaal behoort tot een vast territorium met een vaste looproute binnen het plangebied (Figuur 5). Het plangebied heeft een essentiële functie voor deze soort.

Figuur 5. Looproute en territorium van de binnen het plangebied waargenomen steenmarter.

Aangezien de steenmarter een groot territorium en foerageergebied van 80-700 hectare kan hebben (zoogdiervereniging.nl), de richting van de looproute en de nabijheid van de groenstrook ten westen van het plangebied, is het hoogstwaarschijnlijk dat het in het plangebied aangetroffen individu meer territoria heeft in de groenstrook. Tijdens één van de avondrondes van het vleermuisonderzoek zijn twee met elkaar stoeiende steenmarters aan de andere kant van de groene strook aangetroffen. Of één van deze steenmarters dezelfde is als degene die binnen het plangebied wordt aangetroffen is onbekend. In de afgelopen vijf jaar zijn binnen een kilometer van het plangebied (volgens de NDFF) slechts twee waarnemingen gedaan van de steenmarter, waarvan de meest recente waarneming uit 2019 dateert.

4.1.4 Effectbeoordeling steenmarter

In het plangebied is een vast territorium van de steenmarter aanwezig. Daarnaast is er door het plangebied heen een vaste looproute die de steenmarter dagelijks meerdere malen doorloopt. De voorgenomen sloop van het pand en herinrichting van het plangebied zullen geen invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter. In dit geval zijn er voor de steenmarter voldoende alternatieve onderkomens, uitwijkmogelijkheden en foerageergebieden in de nabije omgeving aanwezig. De steenmarter heeft over de omliggende woonwijk meerdere tuinen tot de beschikking. Daarnaast zijn de naastliggende parken en (moes)tuinen geschikt als territoria, mits deze al geen onderdeel hiervan uitmaken, betreft het plangebied maar een fractie van het totale leefgebied.

Desalniettemin verdwijnen bij de geplande werkzaamheden zowel de looproute als een vast territorium van de steenmarter. Negatieve effecten op de steenmarter, als gevolg van de werkzaamheden, zijn daarom niet uit te sluiten. De geplande werkzaamheden zijn dusdanig in overtreding van de Wet natuurbescherming en een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk om de looproute en territorium te mogen verwijderen of aanpassen.

4.5 Alpenwatersalamander

4.5.1 Resultaten Alpenwatersalamander

Tijdens de twee gerichte bemonsteringen van de poel is een hoog aantal (32 individuen tijdens de eerste bemonstering) Alpenwatersalamanders aangetroffen. Daarnaast zijn tijdens beide bemonsteringen sub-adulten gevangen en zijn er eieren van de Alpenwatersalamander op de in de poel aanwezige waterplanten waargenomen (figuur 6).

Figuur 6. Binnen het plangebied aangetroffen Alpenwatersalamander met een aanwezige sub-adult en ei-afzet aan de in de poel aanwezige waterplanten.

Tijdens de veldbezoeken zijn geen Alpenwatersalamanders onder liggend materiaal aangetroffen. Het plangebied bevat derhalve geen zomer- en/of winterbiotoop voor de Alpenwatersalamander. Aangezien de Alpenwatersalamander gedurende het jaar veelal op het land aanwezig is en voor de voortplanting het water in trekt (RAVON, n.d.), kan geconcludeerd worden dat dergelijke zomer- en/of winterhabitat in de nabije omgeving van het plangebied aanwezig is. Een voordehand liggende locatie hiervoor is de groenstrook die circa 200 meter van het plangebied verwijderd is, hoewel nabijgelegen tuinen (wanneer deze te bereiken zijn) deze functie ook kunnen invullen.

Door de hoge aantallen adulte Alpenwatersalamanders in de poel en de aanwezigheid van sub-adulten en eieren, kan met zekerheid geconcludeerd worden dat de poel binnen het plangebied fungeert als voortplantingswater voor de soort. Het plangebied vult zodoende een essentiële functie voor deze soort in.

In de omgeving van het plangebied zijn sporadische waarnemingen van Alpenwatersalamanders. De waarnemingen van Alpenwatersalamanders (uit de NDFF) binnen een kilometer van het plangebied dateren uiteenlopend met als meest recente waarneming 2021. Alle waarnemingen zijn binnen woonwijken. De groenstrook ten westen van het plangebied en nabije natuurgebieden bevatten volgens de NDFF geen bekende waarnemingen.

4.5.2 Effectbeoordeling Alpenwatersalamander

Het plangebied bevat een voortplantingsbiotoop en maakt daarmee onderdeel uit van het essentieel leefgebied voor deze soort. Door de geplande sloop van het pand en herinrichting van het plangebied valt dit voortplantingsbiotoop weg en worden aanwezige individuen mogelijk geschaad of gedood. Door het hoge aantal individuen kan het wegvallen van de poel een negatieve invloed hebben op de lokale gunstige staat van instandhouding van de Alpenwatersalamander. Het is onbekend of er voldoende alternatieve uitwijkmogelijkheden zijn in de nabije omgeving.

De geplande werkzaamheden zijn hierdoor een overtreding op de Wet natuurbescherming en een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk om het voortplantingswater te mogen verwijderen.

4.6 Overige waarnemingen

4.6.1 Resultaten overige waarnemingen

Door middel van de wildcamera's zijn waarnemingen gedaan van de egel en vos binnen het plangebied (Bijlage 4). Eenmalig is de vos vastgelegd terwijl deze voor de wildcamera aan het foerageren was. Aan de hand van de afdrukken op de stempelkussens is er een scala aan algemene muizen binnen of nabije het plangebied aanwezig. Deze soorten genieten een vrijstelling in de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ontwikkelingen, waarin alleen de zorgplicht op deze soorten van toepassing is.

Tijdens de veldbezoeken (en wildcamera opnames) zijn meerdere vogels zoals pimpelmees, koolmees, roodborst, merel, zanglijster en duiven binnen het plangebied aangetroffen. In één van de boomholtes langs de Frederik Hendrikstraat is een pimpelmees waargenomen, wat suggereert dat hier een nest in aanwezig is. Vogelnesten van onder andere de pimpelmees en koolmees zijn jaarrond beschermd mits ecologische omstandigheden dat niet vereisen. In de omgeving zijn er afdoende uitwijkmogelijkheden waardoor deze nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd.

4.6.2 Effectenbeoordeling overige waarnemingen

Binnen het plangebied zijn foerageergebieden aanwezig van de egel, vos en muizen. Het slopen van het pand en herinrichting van het plangebied hebben het onbereikbaar maken of vernietiging van deze foerageergebied tot gevolg. Daarnaast kunnen individuen van de soorten verwond of gedood worden.

Binnen het plangebied zijn er veel mogelijkheden voor vogels om te broeden. De geplande sloop en herinrichting van het plangebied kan bij broedvogels voor verstoring zorgen door het wegnemen van broedlocaties, harde geluiden en trillingen. Daarom wordt aangeraden om buiten het vogelbroedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli) te werken. Voor alle genoemde overige soorten is de zorgplicht uit de Wnb te allen tijde van kracht.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Naar aanleiding van een eerder uitgevoerde Quickscan flora en fauna (Econsultancy, kenmerk 18192.003 d.d. 25 maart 2022) is een nader onderzoek uitgevoerd. Dit nader onderzoek dient te bepalen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten, namelijk vleermuizen, gierzwaluw huismus, marterachtigen en de Alpenwatersalamander binnen het plangebied voorkomen en welke functies het plangebied voor deze soorten invult. De geplande werkzaamheden omvatten de sloop van het aanwezige pand en een herinrichting van het plangebied met de bouw van 26 appartementen met 26 parkeerplaatsen. Het aanwezige groen zal hierbij grotendeels verloren gaan. Op basis daarvan is getoetst of er sprake is van een overtreding van één of meer van de verbodsbepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Daarnaast is er geen essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute voor vleermuizen binnen het plangebied aanwezig. Wel is een vliegroute aanwezig langs de laanbomen van de Frederik Hendrikstraat. Negatieve effecten op vleermuizen door de geplande werkzaamheden zijn vooralsnog uitgesloten. Er worden geen verbodsbepalingen overtreden uit de Wet natuurbescherming en vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn geen nestlocaties van gierzwaluwen vastgesteld. Daarnaast is er geen essentieel foerageergebied binnen het plangebied aanwezig. Negatieve effecten op gierzwaluwen door de geplande werkzaamheden zijn daarom uitgesloten. Er worden geen verbodsbepalingen overtreden uit de Wet natuurbescherming en vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

Huisemus

Binnen het plangebied zijn geen nesten of rustplaatsen van huismussen aangetroffen. Negatieve effecten op de huismus, als gevolg van de geplande werkzaamheden, zijn daarom uitgesloten. Er worden geen verbodsbepalingen overtreden uit de Wet natuurbescherming en vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

Marterachtigen

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust-of verblijfplaatsen van de kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) of steenmarter aangetroffen. Wel is een vast territorium en looproute van de steenmarter binnen het plangebied vastgesteld. Negatieve effecten op de steenmarter, als gevolg van de geplande werkzaamheden, zijn daarom niet uitgesloten. Er worden verbodsbepalingen overtreden uit de Wet natuurbescherming en vervolgstappen zijn noodzakelijk.

Alpenwatersalamander

Binnen het plangebied is een voortplantingsbiotoop van de Alpenwatersalamander vastgesteld. Negatieve effecten op de Alpenwatersalamander, als gevolg van de geplande werkzaamheden, zijn daarom niet uitgesloten. Er worden verbodsbepalingen overtreden uit de Wet natuurbescherming en vervolgstappen zijn noodzakelijk.

Overige waarnemingen

Binnen het plangebied zijn meerdere algemene diersoorten aangetroffen. Negatieve effecten op de aanwezige algemene broedvogels, als gevolg van de geplande werkzaamheden, zijn uitgesloten mits buiten het broedseizoen wordt gewerkt (globaal van 15 maart tot en met 15 juli), waarbij een broedende vogel buiten deze periode ook beschermd is. De zorgplicht is te allen tijde van kracht voor alle flora en fauna.

5.2 Aanbevelingen

Negatieve effecten op de steenmarter en Alpenwatersalamander, als gevolg van de voorgenomen ingreep, zijn niet uitgesloten. Daarom is het verkrijgen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk voor deze soorten. Voor het verkrijgen van een ontheffing Wnb zijn de volgende voorwaarden benodigd:

- Er dient aangetoond te worden dat er geen andere bevredigende optie voor handen is;
- Er is sprake van een wettelijk belang;
- Er zal geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Daarvoor dient een maatregelenpakket van tijdelijke en permanente voorzieningen te worden voorgesteld en uitgevoerd.

Bij het verjagen of verplaatsen van de steenmarter en Alpenwatersalamander, nadat de ontheffing Wnb is verleend, dient hoe dan ook rekening gehouden te worden met de volgende maatregelen om negatieve effecten en overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen:

- Er worden geen sloopwerkzaamheden uitgevoerd tijdens van het voortplantingsseizoen (kwetsbare periode) van de steenmarter of Alpenwatersalamander (globaal van maart tot en met augustus voor beide soorten).
- Het verjagen van de steenmarter en het afbreken van het pand en opruiming van het territorium gebeurt door middel van een ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding.
- Het verplaatsen van de Alpenwatersalamander en het droogleggen en opruimen van de poel en het omliggend struweel gebeurt door middel van een ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding.

Bij de geplande werkzaamheden is het van belang om de algemene zorgplicht te allen tijde in acht te nemen voor alle in het wild levende organismen. Hierbij geldt dat:

- In elk geval één richting op gewerkt dient te worden, zodat vluchtroutes voor elk dier altijd mogelijk zijn. Hierbij dient niet richting dode hoeken gewerkt te worden, maar richting geschikt alternatief habitat. Geef verstoorde of vluchtende dieren hiertoe de ruimte.
- Indien werkzaamheden langere tijd stil komen te liggen dient voor het herstarten van werkzaamheden het gebied nogmaals geheel te worden doorlopen door een erkend en kundig ecooloog. Mogelijk hebben beschermde soorten zich intussen (opnieuw) gevestigd.

Om vleermuizen, met name langs de vliegroutes, in en rondom het plangebied niet te verstoren is het noodzakelijk om de geplande ingrepen, indien deze worden uitgevoerd in de vleermuisactieve periode (globaal van 15 april tot en met 15 oktober), niet tussen zonsondergang en zonsopkomst uit te voeren. Als hier niet aan kan worden voldaan wordt aanbevolen om lage, op de grond én binnen het plangebied gerichte verlichting te gebruiken. Eventueel kan 's nachts gewerkt worden met vleermuisvriendelijkere verlichting, zoals roodlicht, echter gelden ook hiervoor dezelfde voorwaarden.

Om algemene broedvogels ook niet onnodig te storen en overtreding te voorkomen, wordt aangeraden om potentieel versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren (globaal van 15 maart t/m 15 juli, hoewel dit per soort verschilt). Het wordt daarnaast aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied nogmaals kort te controleren op de aanwezigheid van vogelnesten door een erkend en kundig ecooloog.

Door de toekomstige nieuwbouw natuurinclusief in te richten, kunnen onder andere vleermuizen, huismussen, steenmarters en Alpenwatersalamanders daarvan profiteren. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door het aanbrengen van verblijfplaatsen in spouwmuren of toepassing van inbouw(nest)kasten en/of het aanleggen van inheemse beplantingen of het aanbrengen van gerichte "rommelhoekjes" en poelen.

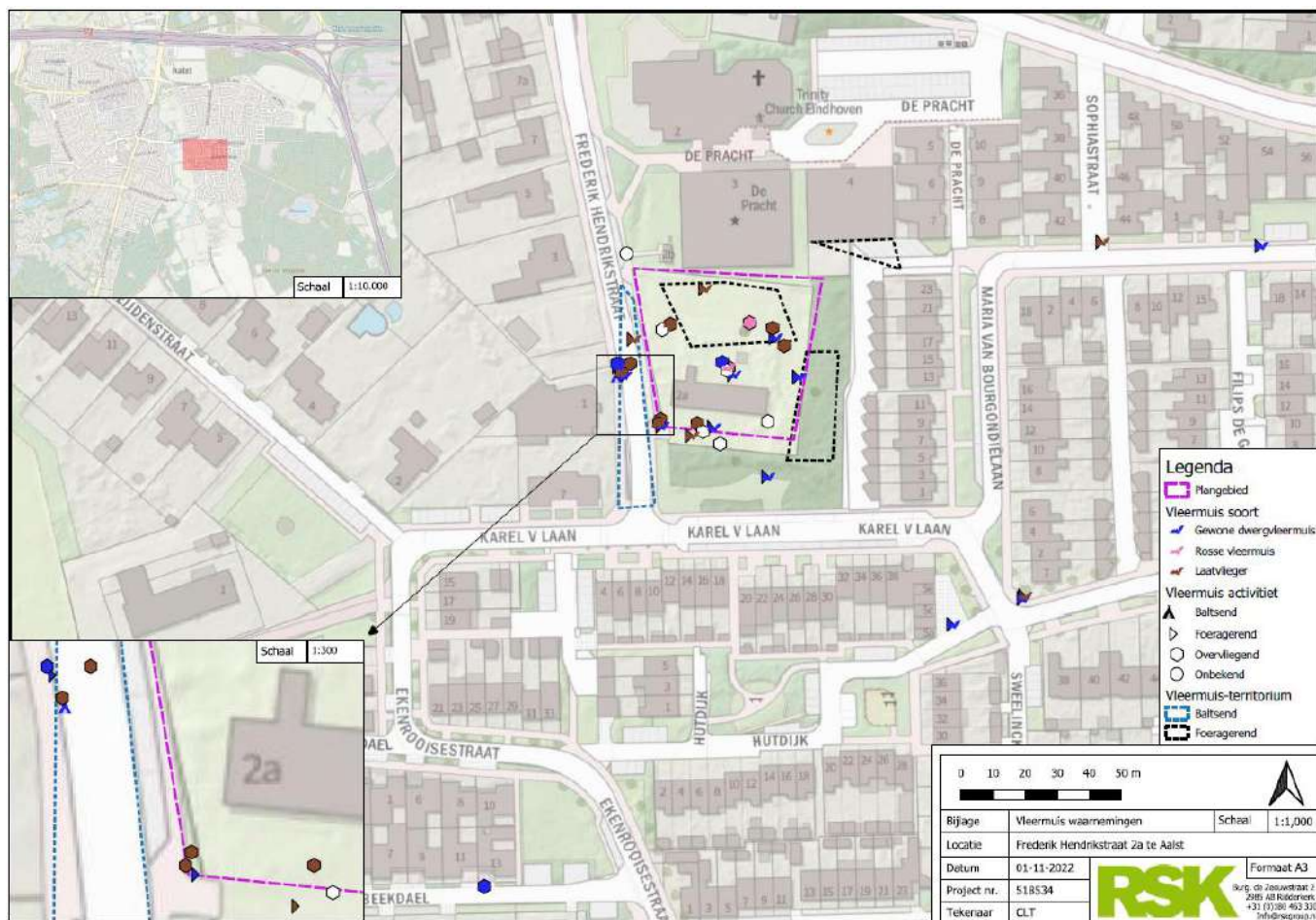
De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na oktober 2025 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

6 Bronnen

- Atlasleefomgeving. (sd). Opgehaald van Atlasleefomgeving.nl: <https://www.atlasleefomgeving.nl>
- BIJ12. (2017a). *Kennisdocument gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus*. Utrecht: BIJ12.
- BIJ12. (2017c). *Kennisdocument gierzwaluw - Apus apus*. Utrecht: BIJ12.
- BIJ12. (2017d). *Kennisdocument huismus - Passer domesticus*. Utrecht: BIJ12.
- Kadasterdata. (sd). Opgehaald van Kadasterdata: <https://www.kadasterdata.nl>
- Netwerk Groene Bureaus. (2017). *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)*. Odijk: Netwerk Groene Bureaus.
- Overheid.nl. (sd). *Wet natuurbescherming*. Opgehaald van Overheid.nl: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>
- RAVON. (sd). *RAVON*. Opgehaald van RAVON.nl
- RVO. (sd). *Grondsoortenkaart*. Opgehaald van Grondsoortenkaart: <https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=61d2e75688b24ec2bd102b2f8d7f7fc2>
- Zoogdiervereniging. (sd). Opgehaald van Zoogdiervereniging: <https://www.zoogdiervereniging.nl/>

Bijlage

Bijlage 1: Resultaten veldbezoeken vleermuizen

Waargenomen vleermuizen binnen of direct nabije het plangebied. Er is een onderscheid gemaakt tussen de duidelijk vertoonde gedragspatronen (vlakken en lijnen) en losse waarnemingen zonder duidelijk patroon (punten).

Overzicht van waargenomen vleermuissoorten in het plangebied en de nabije omgeving. Lege cellen betekenen dat geen waarnemingen van deze soort gedaan zijn tijdens het bezoek.

Datum	Gewone dwergvleermuis	Rosse vleermuis	Laatvlieger	Myotis spec.
01-06-22	10 foeragerend; 6 overvliegend		2 overvliegend	3 overvliegend
24-06-22	9 foeragerend; 12 overvliegend	1 overvliegend	3 foeragerend; 6 overvliegend	
25-06-22	5 foeragerend		3 foeragerend; 3 overvliegend	1 overvliegend
15-07-22	1 overvliegend	1 overvliegend	1 overvliegend	1 overvliegend
17-08-22	1 baltzend		1 foeragerend	
07-09-22	2 overvliegend			

Bijlage 2: Resultaten veldbezoeken huismus

Tijdens de inventarisatierondes waargenomen territoria en nestlocaties van huismussen.

Bijlage 3: Resultaten steenmarter

Markeringen van de steenmarter achterlaten op het isolatiemateriaal tussen de stapel met stenen.

De steenmarter die het isolatiemateriaal aan het markeren is.

Verdere aanwijzingen van regelmatig gebruik van het plangebied door de steenmarter

Aanwijzingen van de looproute door het plangebied van de steenmarter

Bijlage 4: Resultaten overige waarnemingen wildcamera

Voor de wildcamera etende vos.

Door het plangebied bewegende egel die op het lokmiddel in de sporenbuizen af komt.